

Brüsszel, 2025. május 14.
(OR. en)

8906/25

COH 73	ENV 332
CLIMA 146	ENER 125
CADREFIN 45	COMPET 363
POLGEN 43	AGRI 189
PECHE 133	JEUN 73
POLMAR 28	MI 299
ECOFIN 538	RECH 209
EMPL 179	SOC 281
SUSTDEV 29	TRANS 177
EDUC 153	MIGR 165

FEDŐLAP

Küldi: az Európai Bizottság főtitkára részéről Martine DEPREZ igazgató

Az átvétel dátuma: 2025. május 13.

Címzett: Thérèse BLANCHET, az Európai Unió Tanácsának főtitkára

Biz. dok. sz.: COM(2025) 196 final

Tárgy: A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK az EU makroregionális stratégiáinak végrehajtásáról

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a következő dokumentumot: COM(2025) 196 final.

Melléklet: COM(2025) 196 final

Brüsszel, 2025.5.13.
COM(2025) 196 final

**A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK,
AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK
BIZOTTSÁGÁNAK**

az EU makroregionális stratégiáinak végrehajtásáról

{SWD(2025) 116 final}

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

az EU makroregionális stratégiáinak végrehajtásáról

1. BEVEZETÉS

Az EU makroregionális stratégiái egy meghatározott földrajzi területen megvalósított politikai együttműködési keretek, amelyeket az Európai Tanács hagy jóvá. Ezekben az érintett földrajzi terület valamennyi országa – függetlenül attól, hogy uniós tagállamok-e vagy sem – egyenlő partnerként vesz részt. A makroregionális stratégiák nem előre meghatározott kezdőnapra rendelkező és rögzített határidőhöz kötött egyszeri tevékenységekre összpontosítanak. Ehelyett arra törekednek, hogy szakpolitikai szinten érjenek el változást, ágazatközi perspektívát alkalmazva, különféle intézkedések végrehajtásával. E megközelítés megvalósítása érdekében a stratégiák egyesítik az erőforrásokat és összefogják az érdekelt feleket.

A négy makroregionális stratégia 19 uniós és 10 harmadik országot foglal magában. A makroregionális stratégiák a következők:

- a balti-tengeri régióra vonatkozó uniós stratégia (2009),
- a Duna régióra vonatkozó uniós stratégia (2011),
- az adriai- és jón-tengeri régióra vonatkozó uniós stratégia (2014), valamint
- az Alpok-regióra vonatkozó európai uniós stratégia (2015).

2016-tól kezdve a Tanács kérésének megfelelően¹ a Bizottság két évente közzéteszi a négy stratégia végrehajtásáról szóló jelentést. Ez az ötödik ilyen jelentés, amely a 2022 közepétől 2024 közepéig tartó időszakot fedi le. A jelentést kiegészíti egy bizottsági szolgálati munkadokumentum, amely konkrét információkkal szolgál mindegyik stratégiáról.

Ez a jelentés a Tanács kérésének megfelelően csak a makroregionális stratégiákra vonatkozik. Nem terjed ki a tengeri medencéket érintő négy stratégia végrehajtására. Ezek hasonló típusú, de a tengeri tevékenységekre összpontosító együttműködési keretek. Mivel azonban a kétféle stratégia megközelítése között hasonlóságok vannak, a köztük lévő fokozott információcsere és koordináció alapvető fontosságú, és ezekre a jelentés is hivatkozik.

2. HOSSZÚ TÁVÚ FEJLŐDÉS

Széles körben elismert a hozzáadott értéke a stratégiák és működésük felülvizsgálatának, valamint a cselekvési terveik oly módon történő kiigazításának, hogy tükrözzék a változó környezetet, és alkalmazkodjanak az újonnan felmerülő igényekhez és kihívásokhoz. Ezért az idő múlása és a közelmúlt válságai következtében a stratégiák felülvizsgálati folyamatokat indítottak. E folyamatok magukban foglalják a prioritások felülvizsgálatát, új elemek hozzáadását és a stratégiáknak az eredmények garantálása felé való orientálását. A stratégiák különböző módon mozdították elő felülvizsgálati folyamataikat. Az ilyen felülvizsgálatokra nincsenek hivatalos szabályok, így minden stratégia kidolgozhatta a saját eljárásait.

¹ Tanácsi következtetés az Alpok régióra vonatkozó európai uniós stratégiáról, (32) pont:
https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/cooperate/macro_region_strategy/pdf/eusalp_council_conclusions_27112015.pdf.

2023–2024 folyamán az **adriai- és jón-tengeri stratégia** elvégezte cselekvési tervének első felülvizsgálatát. 2014 óta, amikor a stratégiát elfogadták, a régió egy számos válság által jellemzett évtizedet élt meg, amelyek közé tartozott a Covid19-világjárvány és Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja. Emellett az adriai- és jón-tengeri régiót globális éghajlati válsággócponként azonosították, amelyet az éghajlatváltozás, a biológiai sokféleség csökkenése, az elsivatagosodás, az aszályok és a szélsőséges időjárási események hatásai jellemeznek. E fenyegetések negatív hatással vannak az élelmezésbiztonságra, a fejlődési lehetőségekre és a régió lakosságának jólétére. Az Eurostat által a közelmúltban közzétett adatok szerint Délkelet-Európa országai nagyfokú elnéptelenedéssel küzdenek. Ez a demográfiai változás jelentős gazdasági és társadalmi kihívásokat támaszt. A felülvizsgált cselekvési terv ezért is vezet be egy szociális pillért, amely a fiatalok aktivitására és foglalkoztatására, a munkafeltételekkel kapcsolatos együttműködés és koordináció javítására, valamint a nemek közötti egyenlőségre és a szociális innovációra összpontosít.

Emellett a bővítés az Európai Unió egyik legfontosabb prioritásává vált. Ez különösen fontos egy olyan régióban, ahol több tagjelölt ország van, mint uniós tagállam, és ezért a bővítés a felülvizsgált cselekvési terv valamennyi pillérében horizontális témaként szerepel.

A felülvizsgálati folyamat jelenleg a befejezéséhez közeledik, és az új cselekvési terv végrehajtása 2025 első felében kezdődik.

Ezzel párhuzamosan első alkalommal kerül sor az **Alpok-stratégia** cselekvési tervének felülvizsgálatára is annak érdekében, hogy az még jobban igazodjon az EU zöld és digitális célkitűzéseivel, valamint hogy egyszerűsítsék a stratégia irányítását és létrehozzanak egy technikai támogatási struktúrát. A folyamat 2023 végén kezdődött egy munkacsoport létrehozásával. A felülvizsgált cselekvési terv várhatóan 2025 végére készül el.

Ezzel szemben a **balti-tengeri stratégiában** részt vevő országok fokozatosabb megközelítést alkalmaztak a stratégiájukban foglalt cselekvési terv aktualizálására, és néhány évente felülvizsgálják, hogy az továbbra is releváns maradjon, és reagáljon a változó prioritásokra, kihívásokra és lehetőségekre. A legutóbbi változat 2021-ben készült. Megkezdődött egy további felülvizsgálati folyamat, amelynek véglegesítését 2026-ra tervezik.

A **Duna-stratégia** cselekvési tervét 2020-ban átfogóan felülvizsgálták. A Duna-stratégia közelmúltbeli elnökségei elindították a stratégia intézményi és tematikus kiigazításának folyamatát, anélkül, hogy jelenleg szükség lenne a cselekvési terv további felülvizsgálatára.

3. A ZÖLD, DIGITÁLIS ÉS MÉLTÁNYOS ÁTÁLLÁS MEGVALÓSÍTÁSA

A makroregionális stratégiák végrehajtásáról szóló negyedik jelentésről szóló következtetéseiben² a Tanács elismerte, hogy a stratégiák hasznos eszközök a zöld, digitális és méltányos átállás megvalósításához, valamint a regionális fejlődéshez és növekedéshez. A fenntarthatóság kezdettől fogva mind a négy makroregionális stratégiának kiemelt témája. A hangsúly a **zöld** átálláson és a környezeti fenntarthatóságon volt, beleértve a fenntartható mezőgazdaságot, a hulladékgazdálkodás és a szennyvízkezelés javítását, a biológiai sokféleség megőrzését, a körforgásos gazdaságot, a környezeti kockázatok kezelését és az éghajlat-politikai fellépést, beleértve az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentését is. A stratégiák elismerik a **digitalizáció** döntő szerepét a gazdasági növekedés és az innováció ösztönzésében. A támogatást a digitális infrastruktúra, készségek és szolgáltatások fejlesztésére fordítják a konnektivitás, a versenyképesség és a hatékonyság javítása érdekében

² 11060/23, Brüsszel 2023. június 27.

olyan tevékenységek kezdeményezésével, amelyek előmozdítják a digitalizációt olyan ágazatokban, mint az oktatás, a tengeri közlekedés és a jobb kormányzás.

A zöld és digitális átállás új lehetőségeket teremt, és szükséges az EU versenyképességének fenntartásához, miközben biztosítja az európai emberek számára a jó életminőséget. E folyamatok azonban olyan strukturális változásokat is előidéznek, amelyek támogató szakpolitikákat tesznek szükségessé a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő emberek, vállalatok és régiók szem előtt tartásával megvalósuló **méltányos** átállás érdekében. A makroregionális stratégiák ezért számos szociális és gazdasági kezdeményezéshez vezettek.

Példák projektekre és folyamatokra

Az **ADRIONCYCLETOUR**³ projekt (Interreg Olaszország-Szlovénia, Friuli Venezia Giulia ERFA 21-27 program, Interreg Olaszország-Horvátország) célja, hogy a kerékpározáshoz kapcsolódó fenntartható turizmus előmozdítása révén vonzóbbá és hozzáférhetőbbé tegye a területet.

AMETHYST⁴ (Interreg Alpesi térség) célja, hogy támogassa a helyi alpesi zöldhidrogén-ökoszisztémák kiépítését annak érdekében, hogy előkészítse az utat a szén-dioxid-kibocsátás utáni életmódnak az Alpokban. A projektpartnerek megerősítik a közszférabeli szervezetek szerepét azáltal, hogy növelik kapacitásukat, támogatási szolgáltatásokat alakítanak ki a zöldhidrogén-megoldások bevezetésére, és a zöld hidrogént beépítik a helyi és regionális energetikai stratégiákba és tervekbe.

A **Living Rivers**⁵ (Élő folyók) projekt (LIFE) hozzájárul a Duna harmadik vízgyűjtő-gazdálkodási tervének végrehajtásához azáltal, hogy intézkedéseket hajt végre a hidromorfológiai terhelések felszámolására, a víz-keretirányelv és az élőhelyvédelmi irányelv ökológiai céljainak a védett területek kezelése, valamint a fenntartható erdőgazdálkodás, a föld- és halászati gazdálkodás révén történő megvalósításával.

A **Cuneo-Ventimiglia** és a **Nizza-Breil-sur-Roya vasútvonalakat** a közelmúltban illesztették be a transzeurópai közlekedési hálózatba, lehetővé téve számukra az Európai Hálózatfinanszírozási Eszközből származó finanszírozáshoz való hozzáférést.

A balti-tengeri **e-Nav**⁶ projekt (Interreg Balti-tenger) az új nemzetközi szabványoknak megfelelő navigációs termékek és szolgáltatások következő generációját hozza létre, lehetővé téve a tengerészeti hatóságok és szervezetek számára, hogy biztonságosabb, összehangoltabb és ökohatékonyabb hajózást biztosítsanak a Balti-tengeren.

A kilenc Duna-ország 14 partneréből álló **Plan-C**⁷ projektkonzorcium (Interreg Duna régió) célja, hogy a műanyagfeldolgozók/-gyártók és a gépipar transznacionális együttműködése révén fellendítse a műanyag értéklánc körforgásos jellegre való átállását a régióban.

A **SI4CARE**⁸ projekt (Interreg Adrion) az adriai- és jón-tengeri régió idősödő népességét célzó integrált egészségügyi szolgáltatások szociális innovációjára összpontosít. Egy olyan hatékony transznacionális ökoszisztéma létrehozását segíti elő egy együttműködési hálózat és egy közös stratégia révén, amely kísérleti projekteket tartalmaz a távorvoslás és az egészségügyi létesítményekhez való hozzáférés terén.

4. AZ EU BŐVÍTÉSÉNEK TÁMOGATÁSA

Ukrajna, Moldova és a nyugat-balkáni tagjelölt országok integrációja továbbra is az EU egyik kiemelt prioritása. A negyedik végrehajtási jelentésről szóló tanácsi következtetések ezért arra ösztönzik az összes kulcsfontosságú érdekelt felet, hogy a gazdasági, társadalmi és területi kohézió és reziliencia támogatása, valamint a szomszédos országok közötti bizalom

³ <https://www.ita-slo.eu/en/adrioncycletour>.

⁴ <https://www.alpine-space.eu/project/amethyst/>.

⁵ <https://webgate.ec.europa.eu/life/publicWebsite/project/LIFE21-IPE-SK-LIFE-Living-Rivers-101069837/implementation-of-the-river-basin-management-plan-in-selected-river-sub-basins-in-slovakia>.

⁶ <https://eng.gst.dk/danish-hydrographic-office/external-funded-projects/baltic-sea-e-nav>.

⁷ <https://interreg-danube.eu/storage/media/01HWW4AXQ55QDGN5YV61J5N9Z3.pdf>.

⁸ <https://si4care.adrioninterreg.eu/>.

kiepítése révén alaposabban vizsgálják meg a makroregionális stratégiák alkalmazását az EU bővítésének megkönnyítése érdekében.

A makroregionális együttműködés egyértelmű előnye, hogy lehetővé teszi a tagjelölt országok számára, hogy az uniós tagállamokkal egyenlő feltételek mellett dolgozzanak. Emellett a stratégiákon belüli együttműködés segít felgyorsítani a nemzeti jogszabályok uniós joghoz való hozzáigazításának folyamatát. Ez megkönnyíti az intézményi kapacitásépítést valamennyi közigazgatási szinten, és segít megismertetni a tagjelölt országokat az uniós finanszírozási eszközök elveivel, különösen a megosztott irányítás elvével.

Az adriai- és jón-tengeri stratégia és a Duna-stratégia különösen erre a kérdésre összpontosít. Az EU Nyugat-Balkánra vonatkozó zöld menetrend⁹ melletti elkötelezettsége, valamint a gazdaságélénkítési és beruházási terven¹⁰ és az újabb új növekedési terven¹¹ keresztül megvalósuló jelentős beruházások hangsúlyozzák a jó környezetvédelmi irányítás fontosságát. Ugyanakkor a csatlakozási folyamat egyedülálló lehetőséget kínál a zöldebb gazdaságokra való áttérés felgyorsítására. Ezért az adriai- és jón-tengeri stratégia felülvizsgált cselekvési tervében valamennyi pillér és téma hozzá fog járulni az EU bővítési folyamatához, segítve a tagjelölt országokat csatlakozásuk előkészítésében és a kulcsfontosságú uniós szakpolitikákhoz való igazodásban.

A Duna-stratégia közelmúltbeli ukrán, szlovén és osztrák elnöksége szinte minden kulcsfontosságú tevékenységben általánosan érvényesítette a bővítést, és a stratégia segíti a tagjelölt országokat abban, hogy igazodjanak az uniós jog kulcsfontosságú rendelkezéseihez, például a vízgazdálkodás, a közlekedési jogszabályok és a zöld átállás terén. Támogatja továbbá ezeket az országokat az EU-val kötött társulási megállapodásaikból eredő kötelezettségeik teljesítésében.

5. VÁLASZ OROSZORSZÁG UKRAJNA ELLENI AGRESSZIÓS HÁBORÚJÁRA

A makroregionális stratégiák végrehajtásáról szóló negyedik jelentésről szóló következtetéseiben a Tanács ösztönözte az Ukrajna támogatására és az ország haladéktalan újjáépítéséhez való hozzájárulásra irányuló stratégiák által létrehozott struktúrákat. A Tanács felkérte továbbá a stratégiákban részt vevő országokat, hogy gyakorlati szempontból keressék a még szorosabb együttműködés lehetőségeit Ukrajnával és Moldovával.

Erre válaszul számos kezdeményezésre került sor. A Duna-stratégia 2023-as szlovén elnöksége a kiemelt területek koordinátoraival, a Duna régió civil társadalmi fórumával és a 2022-es ukrán elnökséggel közösen panelbeszélgetést szervezett a 2023-as éves fórumon Ukrajna alulról építkező helyreállításáról és átalakításáról, *Ukrajna és Moldova lépései az EU felé vezető úton* címmel. Emellett 2023-ban Ukrajna első alkalommal kapott meghívást a Régiók és Városok Európai Hetére, ahol az Ukrán Nemzetközi Politikai Intézet a dunai és a balti-tengeri stratégiával együtt a készségekről szervezett képzést.

Emellett számos kezdeményezésre került sor az egyes kiemelt területek szintjén. Ez magában foglalja az Európai Unió és Ukrajna közötti menekültfolyosók létrehozásának támogatását, a vasútvonalak és az árufuvarozási folyosók újbóli megnyitásának támogatását, valamint a földgáz fokozatos kivezetésének kiemelt prioritássá tételét a dunai országokban. Az Ausztria, Ukrajna és Moldova által vezetett „Emberek és készségek” kiemelt terület különös hangsúlyt

⁹ https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/56db6af6-92c2-4ff7-a1ba-7e8893d8e7a8_en?filename=green_agenda_for_the_western_balkans_en.pdf.

¹⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0641>.

¹¹ COM(2023) 691 final, 2023.8.11.

fektet az Ukrajna elleni orosz agressziós háború oktatási, szociális és munkaügyi rendszerekre gyakorolt következményeinek kezelésére. Ezen túlmenően az Európai Szociális Alap Duna Irányító Hatóságok Hálózatát használták annak meghatározására, hogy az Európai Szociális Alap projektjei révén miként lehet kielégíteni az ukrán menekültek szükségleteit.

Annak ellenére, hogy Ukrajna földrajzilag a balti-tengeri régió kívül helyezkedik el, 2022 második felében több rendezvényre is sor került a balti-tengeri stratégia keretében ukrán képviselők bevonásával, hogy feltérképezzék az együttműködés lehetséges területeit. A stratégia 2022 decemberében indította el első együttműködési kezdeményezéseit Ukrajnával, és felkérte az ukrán szereplőket, hogy társult partnerként csatlakozzanak a balti-tengeri régió Interreg programja által finanszírozott projektekhez.

6. A KOHÉZIÓ ÉS A HELYI ADOTTSÁGOKON ALAPULÓ FEJLESZTÉS ELŐMOZDÍTÁSA

Amint az a 9. kohéziós jelentésben¹² is szerepel, az elmúlt néhány évben az országok közötti konvergenciát nem mindig kísérte az országokon belüli konvergencia, és az uniós régiók közötti jobb együttműködés hozzájárulhat a kiegyensúlyozottabb területfejlesztéshez. A régiók és a helyi önkormányzatok hajtják végre az uniós jogszabályok több mint 70 %-át. Ehhez helyi alapú politikára van szükség, amely a minőségi munkahelyek biztosítása, valamint az innováció, a termelékenység, a készségek, továbbá a zöld és digitális átállás előmozdítása terén a bevált helyi és regionális módszerekre összpontosít.

A makroregionális stratégiák nemcsak az uniós kohéziós politika célkitűzéseit támogatják, hanem azt is biztosítják, hogy ezek a célkitűzések a régiók sajátos igényeihez és prioritásaihoz igazodjanak. Az Alpok-stratégia hozzájárul az intelligens falvak koncepciójának megvalósításához, amely növelte az európai szintű ismertségüket, és amely a vidéki térségekre vonatkozó hosszú távú jövőképben is szerepel. A Horizont Európa által finanszírozott, makrorégiókon átívelő SMART ERA projekt¹³ célja a vidéki területek elnéptelenedése elleni küzdelem azáltal, hogy vonzóbbá teszi azokat. A balti-tengeri stratégiában az olyan projektek, mint a BSR Cultural Pearls¹⁴ (A kultúra gyöngyei), a BaMuR¹⁵ és a BALTIC UKH¹⁶, hozzájárulnak a kisebb városok, a nagyvárosok és a települések társadalmi rezilienciájának és készség szintjének megerősítéséhez. Az adriai- és jón-tengeri stratégia keretében 2022-ben Triesztben megrendezett zöld és intelligens kikötők rendezvénye az integrált és fenntartható üzleti gyakorlatok előmozdítása érdekében összekapcsolta a kikötői vállalkozások helyi érdekelt feleit. A szlovéniai Izolában megrendezett földközi-tengeri part menti és makroregionális stratégiák hete az adriai- és jón-tengeri régió helyi és regionális önkormányzatait, nemzeti kormányait, kutatóintézeteit és vállalkozásait kapcsolja össze.

Azonban még sok a tennivaló, különösen az uniós finanszírozású területi eszközökkel (beleértve a LEADER-t) való kapcsolatok és szinergiák kialakítása terén. Emellett, bár egyes érdekelt felek arról számolnak be, hogy a szubnacionális közigazgatási szintek szereplői egyre inkább képesek részt venni a makroregionális stratégiák irányításában, egyes régiókban még mindig korlátozott a cselekvőképességük.

¹² https://ec.europa.eu/regional_policy/information-sources/cohesion-report_en.

¹³ <https://smartera-project.eu/>.

¹⁴ <https://interreg-baltic.eu/project/bsr-cultural-pearls/>.

¹⁵ <https://interreg-baltic.eu/project/bamur/>.

¹⁶ <https://interreg-baltic.eu/project/baltic-ukh/>.

7. PARTNERSÉG – A CIVIL TÁRSADALOM, A HELYI KÖZÖSSÉGEK ÉS A FIATALOK BEVONÁSA

Alapvető fontosságú a civil társadalom, a helyi közösségek és a fiatalok aktív részvétele a makroregionális stratégiákban. A Letta-jelentés¹⁷ amellett érvel, hogy az egységes piacnak az emberek szerepvállalását kell erősítenie, nem pedig olyan körülményeket teremteni, ahol az emberek úgy érzik, hogy a boldogulás érdekében kénytelenek áttelepülni, és úgy véli, hogy lehetőségeket kell biztosítani azok számára, akik hozzá kívánnak járulni helyi közösségeik fejlődéséhez.

A makroregionális stratégiákban részt vevő valamennyi érdekelt fél elismeri a helyi és regionális intézkedések és az európai politikai prioritások közötti szakadék áthidalásának fontosságát, és a civil társadalmi szervezeteknek a stratégiákban betöltött szerepe idővel nőtt. Ez a bizalomépítés és a jobb döntéshozatal révén segít növelni a hatásukat.

Néhány esetben – különösen a balti-tengeri és a Duna-stratégiában – a civil társadalmi szervezetek tematikus koordinátorokként és irányítócsoportok tagjaként közvetlenül részt vesznek a stratégia irányításában. Jelenleg azonban a civil társadalom bevonása a legtöbb esetben célzott platformokon, például az adriai- és jón-tengeri kezdeményezésen és annak hálózatain keresztül valósul meg. Az Alpok-stratégiában a civil társadalmat az akciócsoportok és az elnökségek által szervezett tevékenységek révén vonják be.

Egyes tevékenységek kifejezetten a közszférabeli szervezetek és a civil társadalmi szervezetek közötti együttműködést célozzák. Példaként említhető a balti-tengeri stratégia We Make Transition! kezdeményezése¹⁸ és KidsLikeUs projektje¹⁹, valamint a Horizont Európa által finanszírozott DANUBE4all uniós vezérkezdeményezés projekt²⁰. Ezek a projektek a közigazgatási kapacitás megerősítése és erős intézmények létrehozása révén járulnak hozzá a jó kormányzáshoz.

Számos ország rendelkezik nemzeti és regionális platformokkal a civil társadalom makroregionális stratégiákban való részvételének előmozdítására. A civil társadalomnak a stratégiai irányítási struktúrákba és más munkacsoportokba való bevonását azonban folyamatosan meg kell erősíteni és rendszeresen nyomon kell követni. A civil társadalmi szervezetek hangja és bevonása kifejezésének és megerősítésének folyamata során a Budapesti Európai Ház²¹ 2024-ben sikeresen elindította a makroregionális civil társadalmi szervezetek inkluzív hálózatának létrehozását. Ez az új együttműködési megállapodás makrorégiókon átívelő jellegű és erős érdekképviseleti funkcióval rendelkezik.

¹⁷ Sokkal több, mint egy piac. Enrico Letta, 2024. április.

¹⁸ <https://interreg-baltic.eu/project/we-make-transition/>.

¹⁹ <https://interreg-baltic.eu/project/kidslikeus/>.

²⁰ <https://www.icpdr.org/tasks-topics/tasks/river-basin-management/danube4all-project-brighter-future-our-danube>.

²¹ <https://europeanhouse.hu/>.

Makroregionális stratégiák és a fiatalok

Az Alpok-stratégia élen jár a fiatalok bevonása terén, és 2021-ben elsőként hozott létre ifjúsági tanácsot. 2023 júliusában az **Alpok Ifjúsági Tanácsa** állásfoglalást készített, amelyben meghatározta munkájának prioritásait. Az ifjúsággal kapcsolatos tevékenységek előmozdítására irányuló jól bevált kezdeményezések közé tartozik a „Pitch Your Project” (Mutasd be a projektedet) verseny és a nyári táborok.

A balti-tengeri stratégiában különösen a **Balti-tengeri Ifjúsági Fórum** támogatja a fiatalok aktivitását. A Balti-tengeri Államok Tanácsa koordinálja a fiatalok képviselőit a különböző szakpolitikai területeken, forrásokat biztosítva az érdekelt felek kapacitásainak kiépítéséhez. A 2022. szeptemberi Lappeenranta-ban megrendezett éves fórumon közzétett 2022. évi Balti-tengeri Ifjúsági Nyilatkozat ajánlásokat fogalmaz meg a politikai döntéshozók számára a fiatalok kilátásainak integrálására vonatkozóan.

A **Duna Ifjúsági Tanácsot** 2022 októberében hozták létre. A jelentéstételi időszakban két kapacitásépítési ülést szerveztek, és az Ifjúsági Tanács tagjai részt vettek a stratégia valamennyi irányítási ülésén. A stratégia létrehozta a Duna Ifjúsági Szervezetek Hálózatát is. Ez a szerv nemzeti vagy regionális ifjúsági szervezeteket, illetve a régió ifjúsági kérdésekkel foglalkozó egyéb nonprofit szervezeteit tömöríti.

Az **adriai- és jón-tengeri stratégia** keretében 2024 nyarán 20 tagot neveztek ki az Ifjúsági Tanácsba (részt vevő országonként kettőt), akik mindegyike 18 és 29 év közötti. Az Ifjúsági Tanács biztosítani fogja, hogy a fiatalok aktívan részt vehessenek, és hogy a stratégia valamennyi struktúrájában képviselve legyenek nézőpontjaik, azzal a céllal, hogy inkluzívabb szakpolitikákat hozzanak létre, amelyek jobban figyelembe veszik a különböző háttérű fiatalok szükségleteit és törekvéseit, valamint hogy előmozdítsák a nemzedékek közötti párbeszédet és megértést.

8. AZ IRÁNYÍTÁS ÉS A KÖZIGAZGATÁSI KAPACITÁS FEJLESZTÉSE

A politikai szintet valamennyi makroregionális stratégia esetében a külügyminiszterek, bizonyos esetekben pedig a kohéziós politikáért és az uniós alapokért felelős miniszterek vagy hatóságok képviselik. A nyugat-balkáni tagjelölt országokra vonatkozó stratégiákhoz az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz nemzeti koordinátorai politikai és stratégiai iránymutatást nyújtanak. Emellett valamennyi tagjelölt ország követi az alkalmazandó uniós pénzügyi eszközök rendelkezéseit.

Az Alpok-stratégiában a regionális hatóságok minden kormányzati szinten jelentős szerepet játszanak a politikai és stratégiai vitákban. A szubnacionális közigazgatási szintek is bekerülnek a többi stratégia irányításába. Részvételük szintje azonban változó, és kevésbé nyilvánvaló, mint az Alpok-stratégiában.

Jelenleg valamennyi stratégiában rögzített soros elnökségi sorrend, valamint az egymást követő elnökségek trió formátuma (előd/hivatalban lévő/utód) van érvényben. A soros elnökség szerepe növekszik, és tovább erősödött a négy makroregionális stratégia „**Elnökségi trió**” csoportja révén, amely rendszeresen ülésezik a közös érdeklődésre számot tartó kérdések megvitatása céljából. A négy makroregionális stratégiában való együttműködés előnyeit különösen a két vagy három stratégiában részt vevő országok hangsúlyozták.

A trió formátum 2022-ben megmutatta erejét a Duna-stratégia ukrán elnöksége alatt, amikor Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja miatt az elnökség két hónapon belül nem tudta elvégezni valamennyi feladatát. A szolidaritás jegyében és az ukrajnai helyzetre való tekintettel a Duna elnökségi trió többi tagja, Szlovákia és Szlovénia megegyeztek abban,

hogy szerepet vállalnak, és az éves fórumot Szlovákiában, az ukrán határ közelében szervezték meg.

A további tapasztalatszere és a bevált gyakorlatok átadásának előmozdítása érdekében a makroregionális stratégiák elnökségei a Bizottsággal együtt és az Interact Interreg program támogatásával továbbra is folytatják az együttműködési hálózatok létrehozását, képzések és módszertanok, valamint eszközök kifejlesztését. A tengeri komponenssel rendelkező makroregionális stratégiák esetében alapvető fontosságú a tengeri medencékre vonatkozó stratégiákkal folytatott párbeszéd és a tengeri érdekelt felekkel való együttműködés.

Mind a négy makroregionális stratégiában már léteznek **technikai támogatási struktúrák**. A stratégiák végrehajtásáért felelős felek összességében nagyra értékelik ezeket a struktúrákat. Elegendő erőforrással kell azonban rendelkezniük ahhoz, hogy feladataikat megfelelően el tudják látni.

A makroregionális stratégiák **nemzeti koordinátorai** a stratégia irányításának kulcsszereplői. Ők összekötő platformként funkcionálnak a politikai szint – amely felé beszámolnak a végrehajtásról és javaslatokat nyújtanak be – és a végrehajtási szint – amely felé stratégiai iránymutatással szolgálnak – között. Nemzeti szinten koordinálják a munkát, és biztosítják, hogy az országukban a végrehajtásért felelős valamennyi személy aktívan részt vegyen a munkában.

A **tematikus koordinátorok** és irányító vagy akciócsoportjaik a stratégia irányításának középpontjában állnak. Ezek a makroregionális stratégiai cselekvési tervek napi végrehajtásának mozgatórugói és a szerepük észrevehetően nőtt.

Valamennyi érintett ország egyetért annak fontosságával, hogy a végrehajtásért felelős felek egyértelmű megbízatással, hatékony döntéshozatali kapacitással és olyan világos jövőképpel rendelkezzenek, amely tágabb szakpolitikai kontextusba helyezi munkájukat. Egyetértenek abban is, hogy a stratégiákat közvetlenebb módon kell összekapcsolni a nemzeti, regionális és helyi érdekelt felekkel, valamint a politikai szinttel. Mindazonáltal, bár a stratégiákon belüli közigazgatási kapacitás és irányítási struktúrák fejlődtek, továbbra is kihívást jelent a politikai érdekek fenntartása, az érdekelt felek teljes körű aktivitásának biztosítása és a végrehajtáshoz szükséges elegendő forrás elkülönítése. Míg egyes tematikus területek, valamint azok irányító és akciócsoportjai már legalább egy évtizede sikeresen működnek, más területek továbbra is kihívásokkal néznek szembe.

A számos tematikus koordinátor által azonosított egyik konkrét kérdés az, hogy valamennyi országnak biztosítania kell a tematikus fellépésben és az irányítócsoportokban való megfelelő részvételt. Az ilyen csoportokban való alacsony részvétel akadályozza a hatékonyságot, és azt jelenti, hogy az érintett stratégia egész földrajzi területe nincs teljes mértékben képviselve. A tematikus és nemzeti koordinátorokkal folytatott kommunikáció során a kijelölt feladatok alapos ismeretére és az ezzel kapcsolatos tudatosságra van szükség. Emellett az irányítócsoportok és az akciócsoportok tagjainak megbízatása is jelentős eltéréseket mutat. Míg egyesek rendelkeznek a döntéshozatalhoz szükséges eszközökkel, másoknak korlátozott a részvételi képessége. Az állandó fluktuáció további támogatást igényel az új tagok számára, hogy hatékonyan hozzá tudjanak járulni az érintett tematikus terület eredményeihez.

A szervezett kapacitásépítési tevékenységek, beleértve az új tagoknak szóló bevezető üléseket, valamint az elérhető célokra való tematikus összpontosítást, továbbá az irányító/akciócsoport tagjaival való rendszeres kapcsolattartás segíthetik aktivitásuk fenntartását. A stratégiákban rejlő lehetőségek maximális kihasználása érdekében azonban minden országnak biztosítania kell, hogy a tematikus koordinátorok megfelelő erőforrásokkal rendelkezzenek a munkájuk elvégzéséhez. Különösen fontos, hogy minden üres álláshelyet

azonnal betöltsenek megfelelő póttagok kinevezésével, valamint elő kell mozdítani és fokozni kell a jelenlegi tagok aktív szerepvállalását. A koordinátoroknak pedig együtt kell működniük a politikai szinttel a koordináció, a szinergiák és az erős vezetés biztosítása érdekében.

9. A FINANSZÍROZÁSHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS ÉS A BEÁGYAZÁS KONCEPCIÓJA

A makroregionális stratégiák nem részesülnek saját finanszírozásban. Azzal a céllal hozták létre őket, hogy európai, regionális, nemzeti és egyéb finanszírozási források felhasználásával együttműködési témákat találjanak. A makroregionális együttműködés transznacionális jellege miatt az Interreg programok kulcsszerepet játszanak a stratégiák támogatásában. A makroregionális stratégiákhoz kapcsolódó négy **Interreg transznacionális program** – az Interreg balti-tengeri régió, az Interreg Duna régió, az Interreg Alpesi térség és az Interreg Adrián – egyedülálló keretet biztosít a makroregionális stratégiák előmozdításához azáltal, hogy célkitűzéseiket beépíti a program tematikus prioritásaiba. Ezek a programok kifinomult projektrendszer révén létrehozták a makroregionális stratégia koordinátori irányítási struktúráinak, kommunikációjának és kapacitásépítésének transznacionális összefüggésben történő támogatási keretét.

A programok döntő szerepet játszottak a makroregionális cselekvési tervek végrehajtásában, mivel kulcsfontosságú finanszírozási forrásként szolgáltak számos makroregionális projekt számára különböző területeken, amelyekre a kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum és e jelentés 3. oldalán található keretes írás több példát hoz. Ezen túlmenően az Interreg transznacionális programok aktívan segítettek a makroregionális stratégiák tematikus koordinátorait abban, hogy a program forrásait makroregionális kezdeményezések kidolgozására és a projektek végrehajtásában jártas szervezetekkel való kapcsolattartásra használják fel. Hasonlóképpen, az Interreg NEXT transznacionális programjai hatékonyan előmozdították a regionális együttműködést a Fekete-tengeren és a Földközi-tengeren, olyan projektek széles körét támogatva, amelyek igazodnak az adott tengeri medencékre vonatkozó stratégiák fő szakpolitikai prioritásaihoz.

A makroregionális stratégiák nagyságrendje és ambíciói azonban túlmutatnak az Interreg keretében rendelkezésre álló finanszírozáson. Ezért dolgozták ki a „beágyazás” fogalmát, különösen a 2021–2027-es időszakban, hogy más alapok is hozzájárulhassanak a stratégiák megvalósításához. Az ilyen finanszírozás magában foglalja az **Előcsatlakozási Támogatási Eszközt** és a **Szomszédsági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszközt**. További kihívást jelent ezeknek a forrásoknak az ötvözése, amelyek különböző szabályozások, módszerek, időzítés és struktúrák szerint működnek.

Az **Európai Regionális Fejlesztési Alapon** és az **Európai Szociális Alapon** keresztül az általános regionális és nemzeti kohéziós politikai programokból is elkülönítettek finanszírozást. Ezenkívül a Bizottság által közvetlenül irányított programok támogatást nyújtanak a makroregionális stratégiáknak, és valamennyi bizottsági főigazgatóságon kapcsolattartó pontokat hoztak létre. A Bizottságon belül folytatott megbeszélések eredményeként a makroregionális stratégiákra való utalásokat beillesztették e programok egyes munkaprogramjaiba, és számos pályázati felhívás kifejezetten a makroregionális stratégiákra irányul. Különösen a **LIFE**, a **Horizont Európa**, az **ERASMUS** és az **Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz**, valamint az **uniós polgári védelmi mechanizmus** nyújt finanszírozást.

A stratégiák és az irányító hatóságok közötti szoros együttműködés hozzájárul a hatékony beágyazási folyamat bevezetéséhez. A balti-tengeri, a Duna- és az adriai- és jón-tengeri régiókban létrejöttek a kohéziós politikai alapokat, valamint adott esetben az Előcsatlakozási

Támogatási Eszközt és a Szomszédsgai, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszközt kezelő hatóságok hálózatai. Az Alpok-stratégia keretében a pénzügyi párbeszéd hálózatok folytatták munkájukat, különösen a közlekedés területén. E hálózatok jövőbeli tevékenységét fokozni kell.

A koordináció és az együttműködés hatékonyabb, ha a nemzeti koordinátorok egyben a kohéziós politikai programok irányítóbizottságainak tagjai vagy megfigyelői is, és ugyanígy, ha e programok képviselői részt vesznek a makroregionális stratégiák nemzeti koordinációs struktúráiban. Végezetül, a fokozódó nemzetközi verseny diverzifikáltabb értékláncokat követel meg. E tekintetben a stratégiák számára előnyös lenne a vállalkozások és a kkv-k fokozott bevonása.

Még túl korai lenne szilárd következtetéseket levonni a stratégiák szélesebb körű programokba való beágyazásának eredményeiből. Míg azonban a stratégiában érdekelt felek által benyújtott kezdeti információk azt mutatják, hogy a beágyazás sikeres gyakorlat lehet a központosított irányított programokkal²² kapcsolatban, kevesebb példa van az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapból vagy az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból finanszírozott stratégiai tevékenységekre.

10. A STRATÉGIÁK HATÁSÁNAK MÉRÉSE MONITORING ÉS ÉRTÉKELÉS RÉVÉN

Az évek során a makroregionális stratégiák számos eredményt hoztak, az új koordinációs és együttműködési folyamatoktól kezdve a konkrét transznacionális projektek és tevékenységek megkönnyítéséig és végrehajtásáig. Az előrehaladás nyomán követése érdekében valamennyi stratégia folytatta a hatékony monitorozási és értékelési rendszerek létrehozására irányuló munkáját.

A Duna-stratégia 2022-ben átfogó monitorozást vezetett be, amely egyetlen átfogó online jelentéstételi eszközben egyesíti a különböző jelentéstételi területeket. 2024-ben pályázati felhívást tettek közzé egy ilyen folyamat elvégzésére, és megnyitották a végrehajtás értékelését. Az erről szóló végleges jelentés előreláthatóan 2025 tavaszára készül el. Az adriai- és jón-tengeri stratégia felülvizsgálatának folyamata lehetőséget kínált a monitorozási rendszer jelentős újragondolására, különösen azáltal, hogy mutatókat és célokat határoz meg az új cselekvési tervben foglalt prioritásokra vonatkozóan. A beszámolási időszak végére a balti-tengeri stratégia monitoring- és értékelési kerete elkészült, de még nem volt teljesen működőképes. A cselekvési terv aktualizálására irányuló, folyamatban lévő munka magában foglalja az intézkedésekre vonatkozó új monitoringmutatók kidolgozását. Az Alpok-stratégia monitoringmátrixa a stratégia előrehaladásának monitorozására szolgáló fő monitoringeszköz. Jelenleg felülvizsgálat alatt áll, és a tevékenységekre vonatkozó mutatókat frissítik.

Annak érdekében, hogy tovább javuljon az összes makroregionális technikai támogatási struktúra monitoring és értékelési rendszerek kidolgozására irányuló kapacitása, az Interact Interreg program keretében munkaértekezlet-sorozat szervezését kezdeményezték 2024-ben. A cél az volt, hogy részletes és gyakorlati javaslatot terjesszenek elő a megvalósításra vonatkozóan, meghatározva a makroregionális stratégiák hatásának felmérésére és mérésére szolgáló releváns kereteket, módszereket és eszközöket, valamint ötleteket dolgozzanak ki az értékelési kérdésekkel kapcsolatos munka módjára vonatkozóan. Ez segíthet a gyengeségek és az erősségek azonosításában, valamint a makroregionális stratégiák iránti politikai érdeklődés növelésében.

²² Példák az e jelentéshez csatolt bizottsági szolgálati munkadokumentumban.

11. A STRATÉGIÁK KOMMUNIKÁLÁSA

Az összes makroregionális stratégia keretében működő technikai támogatási egységek révén a beszámolási időszakban megerősítették a kommunikációs tevékenységeket. A Balti-tengeri Stratégiai Pont 2022 októberében kezdte meg a működését. A stratégia mind a belső, mind pedig a külső kommunikációs erőfeszítések fokozását a középpontba helyezte az üzenetek finomítása, az érdekelt felek kommunikációs készségeinek javítása, és magas színvonalú anyagok előállítása révén, továbbá azáltal, hogy képzést biztosított a szakpolitikai területek koordinátorai számára azzal kapcsolatban, hogyan mutatható be hatékonyan a stratégia hozzáadott értéke.

A Duna-stratégia szlovén elnöksége alatt egy sor narratívát dolgoztak ki annak érdekében, hogy ráirányítsák a figyelmet a stratégia régió belüli hatására. 2022-ben és 2023-ban két külön közösségimédia-kampányra került sor annak érdekében, hogy növeljék a Duna-stratégia kiemelt projektjeinek láthatóságát. Ezt követően egy 2024-ben indított online kampány részeként a kiemelt narratívák egy részhalmazát tizenkét promóciós videóra és e-bannerre dolgozták át.

Az adriai- és jón-tengeri stratégiában a tevékenységek az érdekelt felek kommunikációs készségeinek fejlesztésére és a fiatalok aktivizálására összpontosítottak. A 2022-ben online, 2023-ban pedig Thesszalonikiben tartott kommunikációs akadémiák központi szerepet játszottak a célkitűzések elérésében, biztosítva a stratégia fő üzeneteinek hatékony terjesztését. Az elmúlt két évben több mint 20 tematikus rendezvényre került sor, ahol megbeszélésekre került sor az érintett érdekelt felekkel a stratégia egyes pillérei kapcsán felmerült kérdésekről.

Az Alpok-stratégia technikai titkárságának 2022. évi létrehozása és az Alpok-stratégiát támogató projekt 2023-as elindítása fontos lépés volt az összehangolt kommunikáció kialakításában. Ezt követően a stratégia weboldalának technikai ellenőrzése azt eredményezte, hogy a weboldalt úgy alakították át, hogy biztosítsa az adatvédelmi szabályozással összhangban gyűjtött adatok nagyobb biztonságát, és több nyelvi változatban felhasználóbarátabb felületet biztosítson. Az ifjúsági rész weboldalba való integrálásával az Alpok-stratégia jobban együttműködhetne a régió fiataljaival különböző rendezvények és kezdeményezések keretében.

A stratégiák által szervezett éves fórumok magas szintű politikai képvisellel rendelkező jelentős politikai találkozók. Emellett az EU makroregionális stratégiai hete lett a legnagyobb brüsszeli székhelyű rendezvény, amelynek célja a stratégia érdekelt feleinek összekapcsolása az uniós intézmények, a kutatás és a tudományos élet, a civil társadalmi szervezetek és a nyilvánosság képviselőivel. A 2023. évi stratégiai hét az energiára, a készségekre és a finanszírozásra összpontosított. 2024-ben a Bizottság kiterjesztette a stratégiai hetet az EU tengeri medencékre vonatkozó stratégiáira is, hogy minden szinten hangsúlyozza az együttműködést, a koordinációt és a szinergiákat. Ez tartalmazott egy új funkciót, egy „rapid randevú” rendezvényt, amelyen több mint 20 bizottsági főigazgatóság képviselői, valamint a makroregionális és tengeri medencékre vonatkozó stratégiák érdekelt felei vettek részt.

Ezen erőfeszítések ellenére a makroregionális stratégiák továbbra is viszonylag kevésbé ismertek. Az Eurobarométer szerint 2023-ban a legismertebb stratégia 40 %-os regionális ismertséget mutatott. Ez alacsonyabb, mint a kohéziós politikai alapok esetében, amelyeket uniós szinten a válaszadók 46 %-a ismer, és jelentősen alacsonyabb, mint az Erasmus 58 %-os ismertségi aránya. E helyzet fokozott erőfeszítéseket kíván a makroregionális stratégiákkal kapcsolatos ismeretek további bővítése, valamint hatásuk és eredményeik láthatóbbá tételére, például a stratégiákból született számos sikeres projekt és folyamat kiemelése révén.

12. TOVÁBBI LÉPÉSEK

Valamennyi stratégia hatékonynak bizonyult a zöld átállás és bizonyos mértékig a digitális és méltányos átállás előmozdításában. A jövőben különösen ez utóbbi területeken kell intenzívebbé tenni a munkát. Emellett, bár történt némi előrelépés, nagyobb hangsúlyt kell fektetni az energetikai átállásra, kiegészítve az energetikai átállással²³, az európai gazdaság versenyképességével és a demográfiai kihívásokkal – többek között az agyelszívással, az idősödéssel és az emberi mobilitás kezelésével – kapcsolatos regionális együttműködést elősegítő négy magas szintű politikai munkacsoport munkáját. Ehhez hozzá kell adni a reziliencia, a kockázatok és a biztonság témáját is. Végezetül meg kell erősíteni a stratégiák EU-bővítést felgyorsító szerepét.

Ami a kormányzást illeti, bár valamennyi ország egyetért abban, hogy a stratégiák végrehajtásáért felelős személyeket egyértelmű megbízatással és tényleges döntéshozatali hatalommal kell felruházni, számos nemzeti és tematikus koordinátor továbbra sem rendelkezik elegendő forrással és támogatással, sem a személyzet, sem a finanszírozás tekintetében. Ezért a stratégiákban rejlő lehetőségek maximális kihasználása érdekében minden országnak biztosítani kell, hogy a koordinátorok megfelelő erőforrásokkal rendelkezzenek munkájuk megfelelő elvégzéséhez. A makroregionális stratégiáknak ezért valamennyi kulcsfontosságú érdekelt felet be kell vonniuk munkájukba, beleértve a helyi és regionális szereplőket és az alulreprézantált csoportokat, például a civil társadalmi szervezeteket, a tudományos köröket, a vállalkozásokat és a klasztereket. A folyamatos párbeszéd és tudásmegosztás elősegítése érdekében elő kell mozdítani a fiataloknak a stratégia irányításába való bevonására irányuló munkát.

Ami a makroregionális stratégiák finanszírozási mechanizmusokba való beágyazását illeti, a transznacionális Interreg programokkal való kapcsolatok sikerén kívül még túl korai lenne határozott következtetéseket levonni. Az elkövetkező évek egyik fő feladata annak megfelelő monitorozása és nyomon követése lesz, hogy milyen mértékben vették át e rendelkezéseket.

Az együttműködési erőfeszítések társadalmi-gazdasági, környezeti és területi hatásának fokozása érdekében meg kell erősíteni a makroregionális stratégiák és a tengeri medencékre vonatkozó stratégiák közötti szinergiákat. Ez további komplementaritást és koherenciát fog eredményezni e stratégiák között, miközben fokozza a bevált gyakorlatok termékeny kölcsönhatását és az egymástól való tanulást.

A jelentős erőfeszítések ellenére még többet lehet tenni a makroregionális stratégiák ismertségének növelése érdekében, mind régióikon belül, mind Európa-szerte. Valamennyi stratégia folyamatosan azon dolgozik, hogy növelje a hatékonyabb kommunikációra való képességét, különös tekintettel azok hatásaira és eredményeire. Ugyanakkor a makroregionális koncepció továbbra is vonzó, és Európa-szerte figyelmet kap: az Interreg jövőjéről a makroregionális stratégiák által a közelmúltban folytatott konzultációk részeként az érdekelt felekkel folytatott konzultáció jelentős érdeklődést és aktivitást eredményezett. Mindazonáltal ahhoz, hogy a stratégiák aktívabb szerepet játsszanak egy virágzó, fenntartható és biztonságos Európa kiépítésében, tovább kell fejleszteniük a változó környezethez való folyamatos alkalmazkodás képességét. Erre azért van szükség, hogy a makroregionális stratégiák vonzóak és relevánsak maradjanak.

²³ Az északi tengerek melletti országok energetikai együttműködése (NSEC), a balti energiapiacok összekapcsolási terve (BEMIP), a Délnyugat-Európával foglalkozó magas szintű munkacsoport, valamint a közép- és délkelet-európai energetikai összeköttetésekkel foglalkozó magas szintű munkacsoport (CESEC).